

**Исполнительный комитет
поселка городского типа Уруссу
Ютазинского муниципального района**

**Ютазы муниципаль району
Урыссу шәһәр тибындагы поселогы
Башкарма комитеты**

423950, п.г.т. Уруссу
ул. Пушкина, 38
тел. 2-61-50
2-92-40

423950, Урыссу шәһәр тибындагы поселогы
Пушкин урамы, 38
тел. 2-61-50
2-92-40

**ПОСТАНОВЛЕНИЕ
№ 25**

**КАРАР
12 июль 2016 ел**

*Урыссу ш.т.п. территориясендә транспорт
инфраструктурасын үстерү комплекслы
үсеш программасын эшләү буенча чараларны
раслау турында*

«Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2014 елның 29 декабрдәге 456-ФЗ номерлы Федераль закон, «Жирлекләрнең, шәһәр округларының транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2015 елның 25 декабрдәге 1440 номерлы карары һәм Татарстан Республикасы Президенты Р.Н. Миңнехановның 2016 елның 6 июнендәге 326661-МР номерлы «Муниципаль берәмлекләрнең транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программасын эшләү турында» йөкләмәсе нигезендә, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Урыссу шәһәр тибындагы поселогы башкарма комитеты карар бирә:

1. 2030 елга кадәр Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Урыссу шәһәр тибындагы поселогы территориясендә транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программасын расларга.

2. Әлеге карарны Интернет челтәрендә www.yutaza.tatar.ru Ютазы муниципаль районының рәсми сайтында халыкка игълан итәргә.

3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны үз җаваплылыгыңда калдырам.

**Урыссу ш.т.п. Башкарма комитеты
житәкчесе вазифаларын башкаручы**

Р.Ф. Вәдигуллин

Вчерашнев С.Н.
8(85593)2-81-49

2030 елга кадәр

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЮТАЗЫ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ УРЫССУ ШӘҺӘР
ТИБЫНДАГЫ ПОСЕЛОГЫНЫҢ ТРАНСПОРТ
ИНФРАСТРУКТУРАСЫН КОМПЛЕКСЛЫ
ҮСТЕРҮ ПРОГРАММАСЫ**

Урыссу ш.т.п. 2016 ел

ЭЧТӨЛӨК

1. ПРОГРАММАНЫҢ ПАСПОРТЫ-----	3
2. ГОМУМИ МӨГЪЛҮМАТ -----	4
3. ЖӘМӨГАТЬ ТРАНСПОРТЫ-----	5
4. УРАМ-ЮЛ ЧЕЛТӨРЕ -----	6
5. ТРАНСПОРТ КОМПЛЕКСЫН ҮСТЕРҮ ӨСТЕНЛЕКЛӨРЕ-----	9
6. УРАМ-ЮЛ ЧЕЛТӨРЕН ОПТИМАЛЬЛӘШТЕРҮ -----	11
7. ТУКТАЛЫШ УРЫННАРЫН ҺӘМ ТРАНСПОРТНЫ ОЗАК САКЛАУ УРЫННАРЫН ОЕШТЫРУ-----	12
8. ЖӘЯҮЛЕЛӘР УРАМНАРЫ ҺӘМ ВЕЛОСИПЕД ЮЛЛАРЫ СИСТЕМАСЫН БУЛДЫРУ: МӨМКИНЛЕКЛӨРЕ ЧИКЛӘНГӘН ЗАТЛАР ӨЧЕН КИРТӨЛӨРСЕЗ МОХИТ БУЛДЫРУ-----	13

2030 ЕЛГА КАДӘР ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЮТАЗЫ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ ШӘҺӘР ТИБЫНДАГЫ УРЫССУ ПОСЕЛОГЫ ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫ СИСТЕМАЛАРЫН КОМПЛЕКСЛЫ ҮСТЕРҮ ПРОГРАММАСЫ ПАСПОРТЫ

Исеме

2030 ЕЛГА КАДӘР ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЮТАЗЫ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ ШӘҺӘР ТИБЫНДАГЫ УРЫССУ ПОСЕЛОГЫ ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫ СИСТЕМАЛАРЫН КОМПЛЕКСЛЫ ҮСТЕРҮ ПРОГРАММАСЫ

Проект инициаторы (муниципаль заказчы)

ЮТАЗЫ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

Программаның урнашкан урыны

Россия, Татарстан Республикасы, Ютазы муниципаль районы, Урыссу шәһәр тибындагы поселогы

2020 елга кадәр чорга Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Урыссу шәһәр тибындагы поселогы транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программасы түбәндәге документлар нигезендә эшләнгән:

- «Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2014 елның 29 декабрәндәге 456-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә;

- «Жирлекләрнең, шәһәр округларының транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 25.12.2015 № 1440 карары белән;

- «Муниципаль берәмлекләрнең транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программасын эшләү турында» Татарстан Республикасы Президенты Р.Н. Миңнехановның 2016 елның 6 июнендәге 326661-МР номерлы күрсәтмәсе;

- Урыссу ш.т.п. Башкарма комитетының №25, 07.2016 ел «Урыссу шәһәр тибындагы поселок территориясендә транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасын эшләү чараларын раслау турында» карары

Программа транспорт инфраструктурасын булдыру һәм үстерү, әлеге системаларның ышанычлылыгын арттыру һәм Ютазы муниципаль районының Урыссу шәһәр тибындагы поселогында кешеләр яшәве өчен уңайлы һәм имин шартлар тәэмин итә торган беренче чираттагы чараларны үз эченә ала.

ГОМУМИ МӘГЪЛҮМАТ

Әлеге муниципаль берәмлек районның көнчыгыш өлешендә урнашкан, аның административ үзәге - Урыссу шәһәр тибындагы поселогы. Урыссу шәһәр тибындагы поселогы муниципаль район чигендә урнашкан һәм Ютазы районы жирлекләре белән генә түгел, Башкортстан Республикасы жирлекләре белән дә чиктәш. Урыссу бистәсенә көньягында Октябрьский шәһәре, төньяк-көнчыгышта Урыссу авыл жирлегенә белән, көнбатышта Әпсәләм авыл жирлегенә белән чиктәш.

Ютазы районы урнашуы системасында Урыссу шәһәр тибындагы поселогы.

Ютазы муниципаль районының административ үзәге - Урыссу шәһәр тибындагы поселогы. Район үзәгеннән Татарстан Республикасының административ үзәгенә - Казан шәһәренә кадәр - 363 км чамасы.

2016 елга Урыссу шәһәр тибындагы поселогында халык саны 10 637 кеше тәшкил итте – бу Ютазы районы халкының гомуми санының 50,74 проценты.

Муниципаль берәмлекләр буенча Ютазы районы халкының санын бүлү.

Ютазы районы уртача дәрәжәдәге урбанизация булуы белән характерлана - бу өлешкә шәһәр тибындагы Урыссу поселогы халкы тулысынча карый. Урыссу шәһәр тибындагы поселогы районда халыкның гомуми саны буенча беренче урында тора. Урыссу поселогы территориясенә майданы - 6 км²га 1856,37 кеше./км² тәшкил итә. Бу күрсәткечләр районда тыгызлыгы 27,62 кеше./км² га тигез булган күрсәткечтән шактый дәрәжәдә югары.

Транспорт комплексы.

Тышкы транспорт.

Жирлек территориясендә тышкы транспорт ике төр - автомобиль юллары һәм тимер юллар белән тәкъдим ителгән. Торак пунктта автомобиль транспортының күләме зур түгел.

Автомобиль транспорты жирлекнең район һәм республика үзәкләре һәм күрше район муниципаль берәмлекләре белән элементәсе ягыннан зур әһәмияткә ия. Барлығы жирлек аша төбәк әһәмиятендәге бер автомобиль юлы уза.

“Югары Стәрле - Каразирек - Урыссу” автомобиль юлы төньяк юнәлештә Урыссу поселогын Урыссу авылы белән бәйли. Аннан соң Байрәкәтамак һәм Иске Каразирек авыл жирлекләрен Азнакай районы чигенә кадәр бәйли.

Автомобиль юлы өченче техник категориягә керә. Ютазы районы чикләрендә автомобиль юлының озынлыгы 25 км чамасы тәшкил итә. Автомобиль юлы Иске Каразирек һәм Яңа Каразирек торак пунктлары аша уза.

Муниципаль берәмлек территориясендә юл челтәрен үстерү өлешендә төп чаралар Ютазы муниципаль районының 2030 елга кадәр социаль-иқтисадый үсешендә каралган.

Тимер юл транспорты

Урыссу бистәсе аша уза торган тимер юл" РТЮ" ААЖ филиалы Куйбышев тимер юлына карый . Кама Тамагы штп. Урыссу йөк һәм пассажир юнәлешендәге шул ук исемдәге станция урнашкан.

Урыссу тимерьул вокзалының поездлар расписаниесе:

Уфа - Мәскәү

-Чиләбе – Мәскәү

-Мәскәү – Уфа

-Мәскәү - Чиләбе.

Электричкалар расписаниесе юк.

Тимер юл Урыссу поселогы станциясе кебек үк "РТЮ" ААЖ милкендә.

Шулай итеп, Программаның тышкы транспортны үстерү өлешендә түбәндәге чаралары булачак:

- 1. Муниципаль берәмлекнең территорияль планлаштыруында региональ һәм эфирле аһамияттәге автомобиль юлларын төзү һәм реконструкцияләү чараларын исәпкә ала (бөтен чор).*
- 2. Автомобиль юлларын перспективалы төзү коридорларын (бөтен чорны) резервлау.*
- 3. Муниципаль берәмлек чикләрендә федераль һәм региональ аһамияттәге автомобиль юлларын үстерү өчен эфир кишәрлекләрен бүлеп бирүгә ярдәм күрсәтү (бөтен чор).*
- 4. Федераль һәм региональ аһамияттәге тимер юлларының һәм автомобиль юлларының бүленгән һәм саклау зоналарынан (бөтен чор) файдалану режимын үтәүне тәмин итү.*

Жәмәгать транспорты.

Транспорт - халыкны һәркем файдалана алырлык транспорт белән тәмин итүче житештерүчеләр һәм кулланучылар арасында продукциянең төрле төрләрен күчерә торган икътисадның һәм халыкның йөк ташуга ихтыяжларын канәгатьләндерә торган жирлек инфраструктурасының мөһим состав өлеше. Транспортның тотрыклы һәм нәтижәле эшләве жирлекнең барлык предприятиеләрен ташуга һәм уңышлы эшләүгә халыкның ихтыяжларын тулысынча канәгатьләндерү өчен кирәкле шарт булып тора.

Автобус жирлек пассажир транспортының төп һәм бердәнбер төре булып тора.

Авыл жирлеге территориясе буенча түбәндәге автотранспорт маршрутлары уза:

- Урыссу - Байрәкә

-Урыссу - Яр Чаллы

-Урыссу - Октябрьский

-Урыссу - Жәлил

- Яр Чаллы - Стәрлетамак (Урыссу ш.т.п. аша)

Урыссу ш.т.п. территориясендә автотранспорт предприятиеләрен “ТРАНСПОРТ” ЖЧЖ тәкъдим итә.

Урыссу бистәсендә даими рәвештә бистә эчендәге автобус транспорты хәзерге вакытта юк. Жирлектә максатчан хәрәкәт итүләрнең күбесе шәхси автотранспортка һәм жәяүлеләр юлларына туры килә.

Урам-юл челтәре.

Урам-юл челтәре торак пунктларның транспорт, инженерлык һәм социаль инфраструктурасының төп барлыкка китерүче элементы булып тора. Жирлекнең комплекслы үсешендә юллар челтәрен һәм инфраструктура объектларын үстерү иң социаль әһәмиятле мәсьәләләрнең берсе булып тора.

Урыссу шәһәр тибындагы поселогы Ютазы муниципаль районында иң зур торак пункт булып тора. Поселокта автомобиль юлларының шактый өлеше асфальт-бетон өслекле.

Урыссу урамы торак пунктның үзәк өлеше аша көнбатышка таба көнчыгышка таба уза. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлы булып тора. Күрсәтелгән урамда күпкатлы торак төзелеше зонасы, мәдәният йорты, шәхси торак кишәрлекләре зонасы, житештерү предприятиеләре зонасы, почта, кибетләр урнашкан. Урамның озынлыгы 2,6 км. Урамның үткән өлешенең киңлегендә кызыл сызыкларда 8-10м тәшкил итә.

Пушкин урамы поселокның көньяк өлеше буйлап Болын урамына кадәр көнчыгыш юнәлештә уза. Әлеге урамда күпкатлы торак төзелеше зонасы, администрация, шәхси торак секторы, мәктәпләр, балалар бакчасы, мәчет, икмәк комбинаты, автозаправка станциясе, кибетләр урнашкан. Урамның озынлыгы 2,4км. Урамның кызыл сызыкларда йөрү өлешенең киңлегендә 6-7м тәшкил итә.

Жуков урамы Урыссу урамына параллель рәвештә уза. Островский урамынан хәрәкәтне башлый һәм төньяк-көнчыгышка юнәлеше бар. Күрсәтелгән урамда аз катлы торак төзелеше зонасы, тимер-юл вокзалы, бакча участкалары зонасы, шәхси торак секторы, кибетләр урнашкан. Урамның озынлыгы 2,1км. Урамның кызыл сызыкларда йөрү өлешенең киңлегендә 6-10 м тәшкил итә.

Сәнәгать тыкрыгы Пушкин урамынан төньяк юнәлештә һәм аннары төньяк көнчыгыш юнәлештә уза. Әлеге урамда поселокның күпчелек житештерү предприятиеләре, бакча кишәрлекләре зонасы урнашкан. Урамның озынлыгы 1,6 км. Урамның кызыл линияләрендә транспорт юлы өлешенең киңлегендә 6-8м тәшкил итә.

Ленин урамы Болын урамынан Урыссу урамына кадәр көньяктан төньякка таба уза. Күрсәтелгән урамда күпкатлы һәм аз катлы торак төзелеше зонасы, бала тудыру йорты, сәнгать мәктәбе, хастаханә, кибетләр урнашкан. Урамның озынлыгы 0,8 км. Урамның кызыл сызыкларда йөрү өлешенең киңлеге 7 м тәшкил итә.

Көнчыгыш урамы Жуков урамынан башланып төньякка таба юнәлә. Әлеге урамда шәхси торак төзелеше зонасы, мәчет, кибетләр урнашкан. Урамның озынлыгы 1,2 км. Урамның кызыл сызыкларда йөрү өлешенең киңлеге 6 метр тәшкил итә.

**Ютазы муниципаль районнарының Урыссу ш.т.поселогының урам-юл челтәре
үзенчәлеге**

№ т/б	Урамның исеме	Озынлыгы, м	Транспорт юлы өлешенең киңлеге, м	Урамда урнашкан объектлар
Урыссу ш. т.п.				
1.	Урыссу ур.	2600	8-10	- күпкатлы торак йортлар; -мәдәният йорты; - хосусый торак кишәрлекләре зонасы; - житештерү предприятиеләре зонасы; -почта; -кибетләр;
2.	Пушкин ур.	2400	6-7	- күпкатлы торак төзелешләр - администрация; - хосусый торак секторы; мәктәпләр; - мәчет; -икмәк комбинаты. -автозаправка станциясе; -кибетләр;

№ т/б	Урамның исеме	Озынлыгы, м	Транспорт юлы өлешенең киңлеге, м	Урамда урнашкан объектлар
3.	Жуков ур.	2,1	6-10	- аз катлы торак төзелеше зонасы; -Тимерьюл вокзалы; - шәхси торак секторы - жимеш бакчасы-яшелчә бакчасы участкалары зонасы, -кибетләр
4.	Сәнәгать тыкр.	1600	6-8	- Житештерү предприятиеләре - жимеш бакчасы-яшелчә бакчасы участкалары зонасы
5.	Ленин ур.	800	7	- күпкатлы һәм аз катлы торак төзелеше зонасы; бала тудыру йорты хастаханә - Сәнгать мәктәбе -кибетләр
6.	Көнчыгыш ур.	1200	6	- хосусый торак төзелеше зонасы; мәчет -кибетләр.

Транспорт комплексын үстерү өстенлекләре.

Муниципаль берәмлекнең транспорт комплексын үстерүнең төп өстенлекләре түбәндәгеләр булырга тиеш:

беренче чиратта (2020 ел):

проект профиленә житкерү максатында гамәлдәге төп урамнарны киңәйтү;

· гамәлдәге урам-юл челтәрен ремонтлау һәм реконструкцияләү;

яңа автомобиль юллары һәм транспорт борылышлары өчен жир кишәрлекләрен резервлау;

яңа торак төзелеше районнары территориясендә урам-юл челтәрен төзү;

- Урыссу ш.т.поселогында урау юл төзү;

Күздә тотылган срокка (2025 ел):

Ютазы муниципаль районының транспорт комплексына алга таба интеграцияләү

жирлекнең аерым районнарында архитектура-планлаштыру чаралары белән комплекста хәл ителә торган урам-юл челтәрен тәртипкә салу;

· жирлектә жәяүлеләр хәрәкәте системасын оештыру өчен тротуарлар һәм жәяүлеләр өчен урыннар (скверлар, бульварлар) төзү;

ерак перспективага (2030 елдан соң):

· муниципаль берәмлекнең комплекслы транспорт схемасын эшләү.

Муниципаль берәмлек территориясендә транспортны үстерү төрле көчләрнең уртак тырышлыгына юнәлдерелгән комплекслы якин килү нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш

хакимият дәрәжәләре: федераль, төбәк, муниципаль.

Авыл жирлегенең транспорт системасын үстерүне планлаштырганда районның һәм тулаем регионның транспорт системасын перспективалы үстерүне исәпкә алырга кирәк. Авыл жирлегенең транспорт системасы регионның транспорт системасы элементы булып тора, шуңа күрә территориядә транспорт инфраструктурасын оптимальләштерүгә бәйле барлык бурычларны хәл итү муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары вәкаләтләре кысаларында гына хәл ителә алмый. Транспорт инфраструктурасын үстерү буенча программада бирелгән мәгълүматларны барлык дәрәжәдәге бюджетлар катнашында гамәлгә ашыру күздә тотыла. Жирле үзидарә органнарының бурычлары булып дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнарының үзара хезмәттәшлеген тәмин итү буенча оештыру чаралары, Ютазы районы жирле үзидарә органнары һәм Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары өчен транспорт инфраструктурасын үстерү буенча инициативалы тәкъдимнәр эзерләү тора.

Транспорт инфраструктурасын үстерүнең төп юнәлешләре федераль дәрәжәдә Россия Федерациясе транспорт стратегиясе тарафыннан билгеләнде, ул РФ Хөкүмәтенең 2008 елның 22 ноябрәдәге N 1734-р карары белән расланган.

Транспорт стратегиясе нигезендә транспорт системасын үстерүнең стратегик максаты - конкурентлыкка сәләтле сыйфатлы транспорт хезмәтләрендә икътисадны һәм жәмгыятьне инновацион социаль юнәлешле үстерү ихтыяжларын канәгатьләндерү.

Нәтижәле конкурентлыкка сәләтле транспорт системасын булдыру өчен 3 төп өлеш кирәк:

· конкурентлыкка сәләтле югары сыйфатлы транспорт хезмәтләре;

· югары житештерүчәнлекле куркынычсыз транспорт инфраструктурасы һәм транспорт чаралары кирәк, алар шул дәрәжәдә конкурентлыкка сәләтле югары сыйфатлы транспорт хезмәтләре белән тәмин итәчәк;

· транспорт хезмэтлэренен тэкъдимнэр дэрэжэсен ихтыяждан өстенрэк күтэрү өчен шартлар тудыру (югыйсэ көндэшлек мохите булмаячак).

Муниципаль берэмлекнен транспорт комплексын үстерү өлешендэ түбэндэге чаралар булырга тиеш:

Программа карарлары нигезендэ муниципаль берэмлекнен торак пунктларында этаплап төзү һәм урамнарны реконструкциялэунен муниципаль максатчан программасын эшлэү һәм кабул итү.	Урыссу ш. т.п.	2018-2020
Автомобиль юллары классификациясе нигезендэ жирле эһәмияттэге автомобиль юллары исемлеген раслау.	Урыссу ш. т.п.	2018-2020
Территориялэрне планлаштыру документларын эшлэү белэн комплекста хэл ителэр торган юл хэрэкэте иминлеге буенча чаралар комплексын эшлэү һәм гамэлгэ ашыру	Урыссу ш. т.п.	2018-2020
Торак пунктлар урамнарын реконструкциялэү, ремонтлау, каты өслек урнаштыру	Урыссу ш. т.п.	2016-2025
Юлларны һәм тротуарларны комплекслы төзү	торак һәм сәнэгать төзелеше өчен яңа территориялэр үзләштергэндэ	перспектива
Урыссу ш.т.поселогында урау юл төзү һәм файдалануга тапшыру	Урыссу ш. т.п.	2016-2020
Тукталыш майданчыкларын жиһазлау һәм жэмэгать транспорты өчен павильоннар	Урыссу ш. т.п.	2020-2025

Урам-юл челтэрен оптимальләштерү.

Авыл жирлегенең транспорт комплексы үсешендә өстенлекле юнәлешләр нигезендә Программа проекты тарафыннан урам-юл челтэрен оптимальләштерү буенча түбэнгерәк чаралар каралган.

Программа белән магистраль урам-юл челтэрен нормативларга туры китерү буенча тәкъдимнәр бирелә.

Авыл торак пункты һәм авыл жирлеге чикләрендә урам челтэренең төп исәп-хисап параметрлары “Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» СП 42.13330.2011 ярашлы кабул ителә.

Урам-юл челтэрен төзү нигезенә авылның гамәлдәге һәм планлаштырылган районнары арасында бәйләнешләр санын арттыру һәм авылның урам-юл челтэрен төбәкнең автоюл системасына керту идеясе салынган.

Генераль план проектында торак пункт урамнарының һәм юлларының проектлана торган юнәлешләре китерелгән. Текст материаллары составында китерелгән аркылы профильләр һәм чишелешләрнең төп сызыгында китерелгән схемалары территорияне планлаштыру, юлларны проектлау буенча алга таба эшләр башкарганда регламентлаучы нигезләмәләр буларак карала һәм төгәлләштерелә ала. Транспорт юлы өлешләрнең киңлеге, борышларның типлары һәм хәрәкәтнең төп юнәлешләре үзгәрешсез калырга тиеш. Муниципаль берәмлекнең комплексы транспорт схемасын эзерләгәндә, чишелешләрнең бу аркылы профильләр һәм схемалар төзәтелергә мөмкин.

Бистә урамнары һәм юллары классификациясе проектның график өлешендә сурәтләнгән ("Транспорт инфраструктурасын үстерү картасы" материалларны нигезләү буенча). Аркылы профильләрне тамгалау шул ук схемада китерелгән.

Яңа торак төзелеше районнарында урамнары һәм юлларны проектлаштырганда Кызыл линияләрдә урамнарның проект киңлеген сакларга кирәк, бу алга таба урамнары киңәйтү максатыннан жир кишәрлекләрен алу һәм капитал төзелеш объектларын сүтү буенча кыйммәтле чараларны тормышка ашырудан котылырга мөмкинлек бирәчәк. Проектлана торган урамнар шул рәвешле рельефка урнаштырылырга тиеш, бу норматив тайпылышларны үтәү таләбе үтәлсә өчен кирәк. Катлаулы геоморфологик факторлар булган шартларда төп урамнары проектлауга һәм төзүгә аерым игътибар бирергә кирәк.

Урыссу шәһәр тибындагы поселогының урам-юл челтэрен оптимальләштерү

Программа нигезендә Урыссу поселогы территориясендә төп урамнар системасын формалаштыру тәкъдим ителә.

Төп урамнар торак пунктның планлаштыру каркасын формалаштыра, алар буенча торак пунктның төрле өлешләре арасында төп бәйләнешләр, жәмәгать транспорты хәрәкәте тормышка ашырыла.

Исәп чорына кешеләр яшәгән төзелештә төп урамнар булачак:

- **Урыссу урамы** Ленин урамыннан алып Козин урамы белән кисешкән участкака кадәр
- **Мияссаров урамы**, Яруллин урамыннан алып Ютазы тыкрыгы белән кисешкән участкака кадәр;

Ютазы тыкрыгы юл участогының бөтен озынлыгында.

Торак урамнар һәм юллар системасын тәртипкә салу, кызыл линияләрне тигезләү, урамнарны яшелләндерү һәм яктырту системаларын булдыру тәкъдим ителә.

Торак пунктның төп урамнары өчен беренче чиратта төзекләндерү, киңәйтү һ.б. буенча чаралар башкарыла.

Урыссу поселогында урау юлны куллануга кертү транзит транспорты ташкынын поселокны урап узарга мөмкинлек бирәчәк.

Машина кую һәм озак вакытлы транспорт саклау урыннарын оештыру.

Жирлек территориясендә автотранспортны саклау, нигездә, предприятиеләр участкалары чикләрендә һәм жирлектә яшәүчеләрнең йорт участкаларында гамәлгә ашырыла.

Жирлектә гараж-төзелеш кооперативлары юк.

Алга таба халык автомобильләшүе дәрәжәсен фаразлана торган арттыруны исәпкә алып, ижтимагый билгеләнештәге биналар янында автомобильләр кую урыннарын оештыруны күз алдында тотарга кирәк.

Ведомство һәм йөк машиналары жирлекнең коммуналь-склад һәм агросәнәгать зонасында саклауда булып дип көтелә. Халыкның жиңел автомобильләрен даими һәм вакытлыча саклау йорт янындагы кишәрлекләр чикләрендә күздә тотыла.

Әлеге бүлек буенча башкарылырга тиешле чаралар:

- 1. Төзелеш өчен бүлеп бирелә торган участкаларда жәмәгать билгеләнешендәге биналарның проект сыйдырышлылыгы нигезендә кирәкле санда парковка урыннары булдыруны административ чаралар белән тәэмин итү (бөтен чор);*
- 2. Хезмәт күрсәтү объектлары янында автотукталышлар төзү (бөтен чор);*
- 3. Иң зур тартылыш урыннарында жәмәгать тукталышларын оештыру (беренче чиратта - исәп срогы).*

Жәяүлеләр урамнары системасын төзү: мөмкинлекләре чикләнгән затлар өчен киртәсез мохит тәэмин итү.

Экологик чиста мохитне саклау өчен, корреспонденция өчен зур булмаган кисемтэлэр булганда, торак пунктлар территориясендә Програмада жэяүлелэр өчен урамнар системасы каралган.

Жирлек программасы халыкның аз мобиль төркемнәре өчен киртәсез мохит булдыруны күздә тотта. Бу максатта жәмәгать биналарын проектлаганда норматив авышлыклар булган пандуслар, тротуарларның камилләштерелгән өслекләре һәм барьерсыз мохит булдыруга кертелгән барлык кирәкле таләпләр куелырга тиеш.

Әлеге бүлек буенча чаралар:

1. Күпчелектә жэяүлеләр хәрәкәте булган урамнар системасын формалаштыру (исәп срогы - перспектива);

2. Төзүчеләр тарафыннан киртә мохитеннән башка төзү таләпләрен үтәүнең административ чаралары белән тәмин итү(бөтен чор .